

Frumvarp til laga

um breytingu á löggreglulögum, nr. 90/1996, með síðari breytingum
(fækkun löggregluumdæma, aðskilnaður embætta
löggreglustjóra og sýslumanna, hæfiskröfur).

(Eftir 2. umræðu, 12. maí.)

1. gr.

Í stað orðanna „3. mgr.“ og „4. mgr.“ í 3. gr. laganna kemur: 4. mgr.; og: 5. mgr.

2. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 5. gr. laganna:

- a. F-liður 2. mgr. orðast svo: að starfrækja hæfnisnefnd sem veitir löggreglustjórum ráðgefandi alít um hæfni umsækjanda við skipun í störf löggreglumannna skv. 28. gr. Niðurstaða hæfnisnefndar er ráðgefandi við skipun í embætti. Ráðherra setur reglur um skipan og störf hæfnisnefndarinnar þar sem m.a. er fjallað um skipun nefndar, hæfi nefndarmanna, verkefni og málsmæðferð.
- b. 4. mgr. orðast svo:
Heimilt er að skipa aðstoðarríkislöggreglustjóra sem er staðgengill ríkislöggreglustjóra.

3. gr.

6. gr. laganna orðast svo:

Landið skiptist í níu löggregluumdæmi. Með löggreglustjórn fara löggreglustjórar sem hér segir:

1. Löggreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu.
2. Löggreglustjórinn á Vesturlandi.
3. Löggreglustjórinn á Vestfjörðum.
4. Löggreglustjórinn á Norðurlandi vestra.
5. Löggreglustjórinn á Norðurlandi eystra.
6. Löggreglustjórinn á Austurlandi.
7. Löggreglustjórinn á Suðurlandi.
8. Löggreglustjórinn á Suðurnesjum.
9. Löggreglustjórinn í Vestmannaeyjum.

Umdæmamörk löggregluembætta skulu ákveðin í reglugerð sem ráðherra setur með hliðsjón af skipulagi annarrar opinberrar þjónustu í umdænum og að höfðu samráði við löggreglustjóra, Samband íslenskra sveitarfélaga og landshlutasamtök sveitarfélaga.

Ráðherra ákveður í reglugerð hvar aðalstöð löggreglustjóra skal staðsett og hvar löggreglustöðvar verða starfræktar, að höfðu samráði við löggreglustjóra.

Löggreglustjóri ákveður hvaða starfsfólk hefur aðsetur á aðalstöð löggreglu annars vegar og á löggreglustöðvum hins vegar.

Við embætti löggreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu og á Suðurnesjum er heimilt að skipa aðstoðarlöggreglustjóra. Aðstoðarlöggreglustjóri er staðgengill löggreglustjóra, sbr. þó 3. mgr. 28. gr. Öðrum löggreglustjórum er heimilt að ákveða að starfsmaður embættisins sé staðgengill löggreglustjóra enda fullnægi hann skilyrðum 2. mgr. 28. gr.

Löggreglustjórar fara með stjórn löggregluliðs, hver í sínu umdæmi. Þeir annast daglega stjórn og rekstur löggreglunnar í umdæminu og bera ábyrgð á framkvæmd löggreglustarfa innan þess.

Störf löggreglu skulu samhæfð og samræmd eftir því sem við verður komið. Ráðherra setur nánari reglur um fyrirkomulag samvinnu löggregluembætta, að fengnum tillögum ríkislöggreglustjóra.

Löggreglustjórar fara með yfirstjórn leitar- og björgunaraðgerða á landi. Um björgun sem heyrir undir skipulag almannavarna gilda sérstök lög. Ráðherra setur reglur um samstarf lögreglu og björgunarsveita.

4. gr.

Eftifarandi breytingar verða á 8. gr. laganna:

- a. 1. mgr. orðast svo:

Löggreglan annast rannsókn brota í samráði við ákærendor. Brot skal rannsaka í því umdæmi þar sem þau eru framin, sbr. þó ákvæði b-liðar 2. mgr. 5. gr. Ráðherra setur nánari reglur samkvæmt tillögu ríkissaksóknara um hvernig stjórn rannsóknar skuli hártað, hvenær brot skuli rannsakað undir stjórn ríkislöggreglustjóra skv. b-lið 2. mgr. 5. gr. og um rannsóknaraðstoð. Ráðherra setur samkvæmt tillögu ríkissaksóknara nánari reglur um stjórn löggreglurannsókna og samvinnu löggreglustjóra við rannsókn sakamála. Mæli sérstakar ástæður með því er ráðherra heimilt að tillögu ríkissaksóknara að kveða á um að rannsókn tiltekinna brotaflokka í umdæmi löggreglustjórans á Norðurlandi vestra og í Vestmannaeyjum verði rannsókuð í öðru umdæmi.

- b. 2.–5. mgr. falla brott.

5. gr.

Í stað orðsins „aðstoðarríkislöggreglustjórar“ í 1. mgr. 9. gr. laganna kemur: aðstoðarríkislöggreglustjóri.

6. gr.

1. mgr. 12. gr. laganna orðast svo:

Í hverju löggreglum dæmi skulu starfa ein eða fleiri samstarfsnefndir um málefni löggreglunnar. Í samstarfsnefnd skulu sitja löggreglustjóri viðkomandi löggreglum dæmis, sem jafnframt er formaður hennar, og sveitarstjórar þeirra sveitarfélaga sem eru í löggreglum dæminu eða eru á því svæði þar sem nefndin starfar. Fundi skal halda eigi sjaldnar en tvísvar á ári.

7. gr.

1.–4. mgr. 28. gr. laganna orðast svo:

Ráðherra skipar ríkislöggreglustjóra og löggreglustjóra til fimm ára í senn. Ráðherra er heimilt að skipa aðstoðarríkislöggreglustjóra, sbr. 4. mgr. 5. gr., og aðstoðarlöggreglustjóra á höfuðborgarsvæðinu og Suðurnesjum til fimm ára í senn, sbr. 5. mgr. 6. gr.

Ríkislöggreglustjóri, aðstoðarríkislöggreglustjóri, löggreglustjórar, aðstoðarlöggreglustjórar sem eru staðgenglar löggreglustjóra og skólastjóri Löggregluskóla ríkisins skulu auk almennra

hæfisskilyrða til þess að hljóta skipun í embætti á vegum ríkisins jafnframt fullnægja eftir-töldum skilyrðum:

- a. hafa náð 30 ára aldri,
- b. hafa íslenskan ríkisborgararétt,
- c. vera svo á sig komnir andlega og líkamlega að þeir geti gegnt embættinu,
- d. vera lögráða og hafa aldrei misst forræði á búi sínu,
- e. hafa hvorki gerst sekir um refsivert athæfi sem telja má svívirðilegt að almenningsáliti né sýnt af sér háttsemi sem getur rýrt það traust sem löggreglustjórar verða almennt að njóta,
- f. hafa lokið fullnaðarprófi í lögfræði með embættis- eða meistaraprófi eða háskólaprófi í þeirri grein sem metið verður jafngilt.

Nú eru fleiri en einn aðstoðarlöggreglustjóri við embætti og skal þá einn þeirra vera staðengill löggreglustjóra. Þeir aðstoðarlöggreglustjórar sem ekki eru staðenglar löggreglustjóra skulu fullnægja skilyrðum a-e-liða 2. mgr. til skipunar í embætti, auk eftirtalinna skilyrða um menntun og starfsreynslu:

- a. hafa lokið fullnaðarprófi í lögfræði með embættis- eða meistaraprófi, eða háskólaprófi í þeirri grein sem metið verður jafngilt, eða lokið námi frá Löggregluskóla ríkisins svo og stjórnunarnámi eða öðru sambærilegu námi,
- b. hafa í þrjú ár gegnt lögfræðistörfum að aðalstarfi eða verið stjórnandi innan löggreglunnar, en leggja má saman starfstíma í þessum greinum.

Löggreglustjóri skipar yfirlöggregluþjóna og aðstoðaryfirlöggregluþjóna til fimm ára í senn og aðra löggreglumenn til starfa innan embættis síns með sama hætti til fimm ára í senn að fenginni umsögn hæfnisnefndar, sbr. f-lið 2. mgr. 5. gr. Hver sá sem er skipaður löggreglumaður skal hafa lokið prófi frá Löggregluskóla ríkisins. Til að staðreyna hvort viðkomandi uppfyllir skilyrði e-liðar 2. mgr. er löggreglu heimilt að afla upplýsinga úr sakaskrá og málaskrám löggreglu. Ráðherra setur í reglugerð nánari fyrirmæli um starfsstig innan löggreglunnar.

8. gr.

Á eftir 28. gr. laganna kemur ný grein, 28. gr. a, ásamt fyrirsögn, sem orðast svo:

Heimild til að afla upplýsinga úr sakaskrá og málaskrám löggreglu.

Engan má skipa, setja eða ráða til starfa hjá löggreglu sem hefur gerst sekur um refsivert athæfi sem telja má svívirðilegt að almenningsáliti eða sýnt af sér háttsemi sem getur rýrt það traust sem starfsmenn löggreglu verða almennt að njóta. Til þess að staðreyna þetta er löggreglu heimilt að afla upplýsinga úr sakaskrá og málaskrám löggreglu.

9. gr.

Í stað orðsins „ráðherra“ í 2. mgr. 37. gr. laganna kemur: ríkislöggreglustjóri.

10. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 38. gr. laganna:

- a. Við b-lið 2. mgr. bætist: né hafa sýnt af sér háttsemi sem getur rýrt það traust sem löggreglumenn verða almennt að njóta.
- b. D-liður 2. mgr. orðast svo: samkvæmt kröfum sem ráðherra setur með reglugerð varðandi menntun, starfsþjálfun, tungumálakunnáttu, líkamlega færni, áskilnað um réttindi o.fl.
- c. Í stað orðanna „Sýslumannafélagi Íslands“ í 3. mgr. kemur: Löggreglustjórafélagi Íslands.

- d. Við 5. mgr. bætist nýr málslíður er orðast svo: Til að staðreyna hvort viðkomandi uppfyllir skilyrði b-liðar 2. mgr. er valnefnd heimilt að afla upplýsinga úr sakaskrá og málskrám lögreglu.

11. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. 3. og 4. gr. öðlast þó gildi 1. janúar 2015.

12. gr.

Breytingar á öðrum lögum.

Við gildistöku laga þessara breytast eftirfarandi ákvæði laga sem hér segir:

1. *Lög um opinberarfjársafnanir, nr. 5/1977:* Í stað orðsins „lögreglustjóra“ tvívegis í 1. mgr. og 2. mgr. 3. gr. og 2. og 3. mgr. 7. gr. laganna kemur, í viðeigandi beygingarfalli: sýslumaður.
2. *Lög um verslunarvatvinnu, nr. 28/1998, með síðari breytingum:* Í stað orðsins „lögreglustjóra“ í 1. mgr. 19. gr. laganna og sama orðs hvarvetna annars staðar í greininni kemur, í viðeigandi beygingarfalli: sýslumaður.
3. *Áfengislög, nr. 75/1998, með síðari breytingum:*
 - a. Í stað embættisheitsins „lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu“ í 1. mgr. 6. gr., 1. mgr. 8. gr. og 1. mgr. 9. gr. og „lögreglustjórinn á höfuðborgarsvæðinu“ í 1. mgr. 25. gr. laganna kemur, í viðeigandi beygingarfalli: sýslumaður.
 - b. Í stað orðsins „lögreglustjóra“ í 3. mgr. 11. gr. og „lögreglustjóri“ í 2. mgr. 25. gr. laganna kemur, í viðeigandi beygingarfalli: sýslumaður.
4. *Lög um veitingastaði, gistiðaði og skemmtanahald, nr. 85/2007:* 3. mgr. 7. gr. laganna orðast svo:
Leyfisveitendur samkvæmt lögum þessum eru sýslumenn.
5. *Lög um almannavarnir, nr. 82/2008, með síðari breytingum:* Eftirfarandi breytingar verða á 9. gr. laganna:
 - a. Í stað orðsins „sýslumanni“ í 2. málsl. 1. mgr. kemur: lögreglustjóra.
 - b. Lokamálslíður 1. mgr. fellur brott.
 - c. 3. málsl. 3. mgr. orðast svo: Ráðherra ákveður hvaða lögreglustjóri skuli sitja í almannavarnanefnd ef fleiri en eitt lögreglumundæmi falla undir nefndina.

Ákvæði til bráðabirgða.

I.

Ráðherra skal skipa verkefnisstjórn sem hefur með höndum undirbúning þeirra breytinga sem lög þessi mæla fyrir um samkvæmt nánari ákvörðun ráðherra.

Við gildistöku laga þessara og fram til 1. janúar 2015 er ráðherra heimilt að undirbúa stofnun nýrra lögregluembætta, sbr. 2.-7. tölul. 1. mgr. 3. gr. laga þessara, m.a. með setningu reglugerða um skipulag allra lögregluembætta sem kveðið er á um í 3. gr. Við gerð þeirra reglugerða þarf ekki að gæta að ákvæðum 6. gr. gildandi lögreglulaga, sbr. 2. gr. laga nr. 92/1989, um framkvæmdarvald ríkisins í heraði. Þegar lög þessi öðlast gildi skal sú reglugerð sem hér er kveðið á um eiga stoð í 3. gr. laga þessara. Þá skal ráðherra einnig heimilt að taka ákvörðun um skipun eða flutning sýslumannna sem fara með lögreglustjórn samkvæmt lögum í ný lögregluembætti samkvæmt ákvæðum laga nr. 70/1996, um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins, sem hafi heimild til þess að undirbúa starfsemi hinna nýju embætta, þ.m.t. starfsmannahald. Við ráðstöfun starfa eða embætta samkvæmt þessu ákvæði þarf ekki að gæta að skyldu til þess að auglýsa laus störf til umsóknar, sbr. 7. gr. laga nr. 70/1996. Skulu

ný embætti taka við þeim réttindum og skyldum sem einstakir embættismenn hafa áunnið sér, þ.m.t. samkvæmt ákvæðum laga nr. 70/1996.

Skipun lögreglustjóra í hin nýju embætti tekur formlega gildi 1. janúar 2015. Þeir aðilar sem fara með lögreglustjórn skv. 3. tölul. 1. mgr. 6. gr. gildandi löggreglulaga, nr. 90/1996, sbr. ákvæði laga um framkvæmdarvald ríkisins í héraði, nr. 92/1989, og kjósa að sækjast eftir nýju embætti skulu njóta forgangs til skipunar í hin nýju embætti lögreglustjóra skv. 3. gr. laga þessara en embætti skv. 3. tölul. 1. mgr. 6. gr. gildandi löggreglulaga, nr. 90/1996, verða lögð niður. Í þeim tilvikum þar sem viðkomandi hljóta ekki skipun í ný embætti löggreglustjóra skal leitast við að bjóða þeim störf hjá embættum löggreglu eða sýslumanna eða að öðrum kosti störf annars staðar á umsýslusviði þess ráðuneytis sem fer með löggreglu- og lög-gæslumálefni. Þeir sem skipaðir eru sýslumenn og fara með lögreglustjórn skulu eiga þess kost að lýsa því yfir að þeir muni ekki sækjast eftir nýjum embættum lögreglustjóra samkvæmt lögum þessum og hefja þeir já töku biðlauna samkvæmt ákvæði 34. gr. laga nr. 70/1996 þegar embætti þeirra hefur verið lagt niður samkvæmt ákvæðum þessara laga.

II.

Ný embætti lögreglustjóra samkvæmt lögum þessum taka við öllum réttindum, eignum og skyldum þeirra sýslumannsembætta sem hafa farið með lögreglustjórn samkvæmt núgildandi lögum, þó ekki hvað varðar þjónustu sýslumanna, sbr. lög um framkvæmdarvald og stjórnsýslu ríkisins í héraði. Eftir að skipulag embætta hefur verið ákveðið, sbr. ákvæði til bráðabirgða I, skulu löggreglumenn sem skipaðir eru hjá embættum sem taka breytingum hljóta skipun hjá nýjum löggregluembættum. Þá skal bjóða öllum starfsmönnum þeirra embætta sem taka breytingum störf ýmist hjá hinum nýju embættum lögreglustjóra eða sýslumanns-embættum, sbr. lög um framkvæmdarvald og stjórnsýslu ríkisins í héraði. Ef ekki er unnt að bjóða núverandi starfsmanni starf hjá nýjum embættum lögreglustjóra eða sýslumanna skal leitast við að bjóða þeim starf annars staðar á umsýslusviði þess ráðuneytis sem fer með löggreglu- og lög-gæslumálefni. Viðkomandi embættismaður eða starfsmaður kann þó að þurfa að hlíta breytingum á embætti eða starfi eða starfsstigi vegna skipulagsbreytinga eða sem leiðir af stofnun nýrra löggregluembætta og sameiningu sýslumannsembætta í hverju umdæmi og með hliðsjón af nýju skipuriti.

Ný embætti skulu taka yfir þau réttindi og skyldur sem starfsmenn hafa áunnið sér en um réttindi og skyldur löggreglu eða annarra starfsmanna vegna skipulagsbreytinganna fer að öðru leyti eftir ákvæðum laga nr. 70/1996, um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins. Ákvæði 7. gr. laga nr. 70/1996, um skyldu til þess að auglýsa laus störf til umsóknar, eiga hins vegar ekki við um ráðstöfun starfa eða embætta samkvæmt þessu ákvæði.

III.

Ráðherra skal í samráði við hlutaðeigandi aðila setja á laggirnar starfshóp til að endurskoða skipulag og starfsemi Löggregluskóla ríkisins og gera tillögu að framtíðarskipan lög-reglumenntunar þannig að tryggt sé að menntun löggreglumannna svari ávallt kröfum samtímans um almannaoryggi og sé sambærileg stöðu menntunarmála löggreglunnar í Evrópu, einkum annars staðar á Norðurlöndum. Við tillögugerðina verði hugað að því að skipulag þessara mála sé skilvirk og markvisst og tryggi sem besta nýtingu fjármuna sem ætlaðir eru til verkefnisins í þessu skyni. Starfshópurinn skal skila tillögum ásamt greinargerð til ráðherra ekki síðar en 1. ágúst 2014.